

Donkere wolken boven democratie

Is het vijf voor twaalf voor onze democratische rechtsstaat? Nee, maar toch zeker al een uur of elf, waarschuwt de staatscommissie die er onderzoek naar deed. Voorzitter Johan Remkes is niet per se hoopvol over de toekomst.

De foto op de omslag van het livige rapport *Lage drempels, hoge dijken* van de Staatscommissie parlementair stelsel, is natuurlijk niet toevallig gekozen. We zien de stormvloedkering in de Oosterschelde, daarboven een dreigende lucht. En dat is meteen een samenvatting van de 384 pagina's die volgen. We hebben een democratisch stelsel dat ons al vele jaren adequaat beschermt, maar donkere wolken pakken zich samen. En ondertussen hebben we de dijken al tientallen jaren niet opgehoogd.

Liefst 83 aanbevelingen doen voorzitter Johan Remkes en zijn commissieleden, een gezelschap van voormalige Eerste en Tweede Kamerleden en politologen, om het politieke bestel op te schudden en ervoor te zorgen dat het Binnenhof de connectie met Jan met de pet niet definitief verliest. Het varieert van Ingrijpende grondwetswijzigingen (de invoer van een correctief bindend referendum, aanpassing van het kiesstelsel, een gekozen formateur) tot relatieve kleinigheden (uitbreiding van het aantal stembureaus, meer aandacht voor democratie in het onderwijs).

Vooraf lager opgeleiden – het Sociaal Cultureel Planbureau spreekt van 'onzeker werkenden' en 'achterblijvers' – dreigen volgens Remkes af te haken. „Steeds vaker hoor je dat

mensen het wel gehad hebben met het politieke systeem. Dat zijn signalen die we zeer serieus moeten nemen”, vindt oud-minister Remkes, die maandag afscheid neemt als commissaris van de koning van Noord-Holland.

Hij somde nog meer dreigingen op. De macht van gemanipuleerde digitale mediacampagnes bijvoorbeeld, die eerlijke verkiezingen in gevaar kunnen brengen. Zie de mogelijke Russische inmenging bij de Amerikaanse verkiezingen, zie de grote stroom *fake news* rond het brexit-referendum. Maar ook de toenomen diversiteit in Nederland, die leidt tot spanningen en het gevoel bij kiezers zich niet meer vertegenwoordigd te voelen in Den Haag.

Tel erbij op dat onze dames en (vooral) heren politici elkaar met regelmaat de huid vol schelden, en je moet volgens Remkes concluderen dat de boel aan het 'eroderen' is, en dat er iets moet gebeuren. „Is er een acuut gevaar? Nee. Maar zijn er democratische en rechtsstatelijke waarden in het geding? De commissie meent van wel.”

In nette, maar heldere bewoordingen gaf de commissievoorzitter ook het huidige kabinet en de coalitiepartijen een veeg uit de pan. Die verliest zich in duizenden uren bestuurlijk overleg met maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven, om te komen tot een Klimaatakkoord en een Nationaal Preventieakkoord. „Maar het is niet zo

'Geschiedenis van democratische vernieuwing geeft weinig hoop'

dat als iedereen in de polder zijn plasie heeft kunnen doen, de Nederlandse bevolking zich ook vertegenwoordigd voelt.”

Het moet dus beter, vindt de commissie, en snel. De vraag is: hoeveel van de 83 adviezen zullen uiteindelijk door 'Den Haag' in daden worden omgezet en hoeveel blijven er tot in lengte van dagen een proefballoonnetje? Ook Remkes kent de geschiedenis als het gaat om democratische vernieuwing. „En die geeft wenig reden tot hoop.”

De VVD er is niet gek. In de regel sterven dit soort staatscommissies in schoonheid. De reden: politieke onwil, meningsverschillen, koudwatervrees. Neem het correctief bindend referendum. Kajsja Ollongren zou het als D66-lid maar wat graag werkelijkheid zien worden, maar als minister van Binnenlandse Zaken in een kabinet met VVD, CDA en ChristenUnie schafte ze het raadplegend referendum juist af.

Ander voorbeeld: de rol van de Eerste Kamer. Het was de VVD die bij monde van Halbe Zijlstra, toen nog fractieleider in de Tweede Kamer, ervoor pleitte de senaat een kopje klei-

ner te maken omdat die te veel politiek zou bedrijven. Dat was nota bene een van de redenen dat de staatscommissie onderzoek ging doen. En zie nu: die achtkoppige commissie bleek eenmaal geïnstalleerd te bestaan uit vijf (!) voormalig Eerste Kamerleden. Niet gek dat een van de adviezen is om de senaat juist extra macht te geven, ze zou wetsvoorstellen gewijzigd terug moeten kunnen sturen naar de Tweede Kamer. Kortom, een anoniem plekje op het kerkhof van gesneuvelde ideeën ligt ook hier weer op de loer.

Zo is er altijd iets wat verlamt. Veelzeggend was dat Ollongren gisteren na het in ontvangst nemen van het rapport van Remkes weinig meer wilde zeggen dan dat het kabinet zich de komende maanden over de uitkomsten gaat buigen. Een concrete maatregel noemen, die wat haar betreft morgen al zou kunnen worden ingevoerd? Ze durfde het niet aan.

Het beeld dat volgens de parlementaire commissie blijft hangen bij de kiezer: dat van een hoop Haags gehakketak en gekonkel, zonder dat hij er veel invloed op uit kan uitoefenen. Het maakt een deel van het volk ontevreden, afkerig of woedend zelfs. Ja, ook de term gele hesjes viel tijdens de presentatie.

En dus moeten de drempels omhoog, en de dijken omhoog. Het is nog geen vijf voor twaalf, maar al wel een uurtje of elf.

Reactie op het Krantenartikel, "Donkere wolken boven democratie" in Leeuwarder Courant.

In dit artikel wordt verslag gedaan over het boek: "Lage drempels, hoge dijken"= het eindrapport van de Staatscommissie Parlementair Stelsel, Johan Remkes.

In dit eindrapport worden 83 aanbevelingen gedaan, die er voor zouden moeten zorgen, dat het Binnenhof de connectie met de 'gewone man' niet verliest.

In dit artikel wordt, aan de hand van de opmerkingen van Remkes zélf, een negatief en cynisch beeld geschetst van enerzijds de Nederlandse politiek en anderzijds het werk van deze Staatscommissie, waarvan ook Remkes weet, dat er waarschijnlijk niets zal worden uitgevoerd.

Natuurlijk zijn deze opmerkingen terecht: de 'gele hesjes' zijn echt een dreigend teken aan de wand. De 83 voorstellen zijn feitelijk ook onzinnig; ze kunnen geen enkel probleem oplossen, omdat de huidige neoliberale (semi) dictatoriale machthebbers ze niet zullen willen invoeren.

Anders, dan Remkes c.s. waarschijnlijk denken, zal de politiek ze ook niet kúnnen uitvoeren, omdat ze volledig verstrengeld zijn/ in de macht zijn van de private bedrijven. Het is uitgesloten, dat het neoliberale systeem zich op eigen kracht, van binnenuit zou kunnen veranderen, hervormen en/of aanpassen aan de inderdaad veranderende omstandigheden.

De nodige veranderingen zullen moeten komen van een totaal nieuw ander systeem, dat de democratie terug brengt bij het Volk en het vertrouwen van de burgers in de politiek terug brengt. Er moet een 'draaiboek' komen, om orde te kunnen scheppen in de chaos, die ontstaat, als het neoliberale politieke systeem gewelddadig in elkaar ploft/ implodeert.

Zie ook: Krantenartikel, "De implosie van het Westen lijkt onafwendbaar".

Het Nieuw Nederlands Kiesstelsel ++ is het ideale gedroomde draaiboek, dat bovendien ook zonder geweld, vreedzaam en zonder Grondwetswijziging door het Parlement kan worden aangenomen.

Het negatieve en cynische beeld dat Remkes c.s. hier schetsen hebben zij aan zichzelf te wijten.

Geen enkele van zes/zeven de door Remkes genoemde zwakke punten in onze democratie kan/zal werkelijk worden verbeterd door deze 83 voorstellen. Integendeel, ze zullen de politiek de hakken in het zand doen zetten; het vertrouwen van de burgers in de politiek zal nog verder doen dalen en de kiezers /gele hesjes zullen nog wanhopiger en woedender worden, omdat Macron zijn dictatoriale macht zal willen behouden en dus zal proberen, om de veranderingen/burgers/gele hesjes (met geweld?) tegen te houden.

Remkes c.s. hadden echter glansrijk aan hun opdracht? kunnen voldoen, als ze niet 83 onzinnige voorstellen hadden geproduceerd, maar hadden gekozen voor het Nieuw Nederlands Kiesstelsel ++. Dan zou de Democratie en Parlementaire vertegenwoordiging gered kunnen worden; dan zouden alle zes/zeven zwakke punten in onze democratie (zie Krantenartikel, Zes zwakke punten in onze democratie), die Remkes noemde, kunnen worden verbeterd.

Dan zou het Vertrouwen van de burgers in de Politiek weer kunnen worden hersteld.

Maar Remkes c.s. hebben dit met kennelijk voorbedachte rade aan zich voorbij laten gaan; helaas!

Zie ook de Krantenartikelen: Lager opgeleiden moeten grotere rol in de democratie krijgen en Wie maakt hier de dienst uit? en Standenstaat, oud en nieuw.